

Legközelebb majd sikerül

Szepesi Dóra tudósítása

Egy barátság és két szerelem regénye, zenés felárral, avagy a válási tanácsadó is ember. Vámos Miklós tizenegyedik nagyregénye, a *Legközelebb majd sikerül*, kilenc fejezetből áll, és a nyelv eszközeivel Beethoven egy-egy szimfóniájának szerkezetét, mondandóját, hangulatát, lendületét követi.

Nem is lehet véletlen, hogy a New York Palace Budapest (Boscolo) Róma termében, az október 12-i könyvbemutatón vendégfélépként koncertet adott a SÁRIK PÉTER TRIÓ. Dzsesszt játszottak, mégpedig Beethoven feldolgozásokat, a 9. és 7. szimfóniából.

Az Olvasás Éjszakáján mondta Vámos Miklós, hogy az Athenaeum Kiadótól szeretne nyugdíjba vonulni. Bár erre remélhetőleg sokára kerül sor, nem lehetetlen, hiszen idén már a második könyvét jelentette meg a kiadó. Szabó Tibor Benjámín igazgató, a bemutató elején elárulta, mindig szeretett volna Szabó Dani lenni, az a gyerekszínész, aki a *Lehetetlen* című műsor elején kijött a színpadra, elmesélt egy vicces történetet, majd lazán hátrafordult, intett és azt mondta: Függöny! Most is erre a hívó szóra lépett színpadra az est házigazdája és főszereplője, Vámos Miklós, (jól ismert akatáskájával), és a tőle megszokott közvetlenséggel egy stand upot adott elő – jutott is minden percre legalább egy derűltség! Előljáróban fölolv-

sott egy levelet, amelyet törzskávéháza asztalához kézbesített a pincér. (Borzalmas a személyzet, gyöngye a konyha, csapnivaló hely, de messze vannak egymástól az asztalok, ő ott jól érzi magát). Egy ismeretlen ember a következőt írta neki: „Kérem, ha ír, csak magyarul írjon. Se latin, se görög, se angol stb. Köszönöm, egy olvasója.” Elsőre szíven ütötte az üzenet, de rájött, hogy a *Hattyúk dala* című regényére gondolhatott az illető, amelyben 2000 év történetét meséli el, és ahogy haladunk visszafelé az időben, értelemszerűen előfordulnak idegen szavak... Szívesen megkérdezné azonban a levél íróját, hogy a telefon, a fészbuk, az eke szavakat leírhatja-e? Majd megkérdezte a közönséget, emlékszünk-e még, mi volt az első szavunk? Az ő első szava így hangzott: tititá. De ez a szó nem a morze ábécéből jött, az igazság az, hogy az édesanyját a háború alatt egy barát-nője bújtatta, az ő férje volt Siki bá, ebből lett a tititá. Az első szó egész életre fontos útmutatás – vélekedett, érdemes megjegyezni. Ő a gyerekei első szavait sok fontos dologgal

együtt felírta, a lánya például, aki 1977-ben született, első megszólalásakor egész mondatban nyilatkozott: „Nem megy semmi.” A szocializmus sűrű kódében ez teljesen adekvát mondat volt. – tette hozzá.

Hogyan született ez a „zenés regény”, amelynek a borítóján is zongorabilentyűk vannak? Vámos gyerekkora óta szoros kapcsolatot ápol a zenével, volt otthon zongorájuk. A telt idomú, kontyos tanárnőt, aki állítólag híres zongoraművésznek rokona volt, a nagyszülők fizették. (Szívből utálta, mert a szép kottákat összefirkálta. Egyszer játszott nekik, fellépő ruhában, erős dekoltázzsal, sok púderrel ült a zongoraszékre. A pianínó nem lett felhangolva, a szék recsegett, miközben mazurkát játszott, a botrányt fokozta, hogy elszakadt egy húr...) Megtudtuk, a sznobokat, mint amilyen az édesanyja is volt, azért szereti Vámos, mert szeretik a művészetet, csak nem értik. („Elmehetnénk apáddal egy fincsi koncertre, a Zeneakadémiára, meghallgathatnánk egy Beethovent, egy ötödiket, Tatatatamm!”) Kezdetben nem is író, hanem

FOTÓ: ERDÉLYI GÁBOR

rocker akart lenni, beatzenész. Berki Tamással (akiből óriási jazz énekes lett) ketten alkották a Gerilla együttest, középben csereszabatosan lányok váltották egymást. Volt is egy pillanat, amikor úgy nézett ki, a zenénél marad, nem így lett. Viszont ezelőtt 6-7 évvel újra feléledt benne a vágy, hogy rendszeresen megtanuljon gitározni, vett egy gönyörű fekete gitárt, és Bornai Tiborral (Dránival) együtt elkezdtek gyakorolni. Megtanulták Vivaldi *A négy évszak*ából a Tél tétel Largoját, írt rá szöveget, fel is léptek. Az Európa Kiadó megjelentetett egy könyvet, rock dalszövegekkel, főleg Beatles számokkal, magyar költők, köztük Vámos Miklós fordításában. Ennek a bemutatóján Bornai beszélgetett vele, majd előadták a *Paperback writert*, a „Ponyvaíró”. Bevallása szerint ő is az – de ez a címke az angolszoknál (nem úgy, mint nálunk) nagy dicséret, azt jelenti, annyira veszik a könyveit, hogy puha fedéllel is ki kell adni.

Igen korán, tizenkilenc éves korában lett író, az Új Írás közölte novellaciklusát. Hatalmas klasszikus írók hordozták a tenyerükön, irtó sikkes lett, az utcán felismerték, szerepelt néhány tévéműsorban (persze mindenki azt az egy adást nézte). Debütálása éppen a könyvbemutató épületében történt, ahol akkoriban a Szépirodalmi Könyvkiadó, a

Magyar Hírlap, az Új Írás, Vámos anyalapja és a Hungária Kávéház működött. Ez utóbbiban lehetett kapni „írószendvicset”, ez volt a legolcsóbb, egy kibővített vajás kenyér. Első regénye, a *Borgisz*, meghívásos regénypályázatra készült. A cím egy nyomdai betűméret, a 9 pontos betű neve, úgy érezte, ez valami nagyon furcsa. Többen azt gondolták, hogy egy jugoszláv partizán neve... A regény kilenc fejezetből áll, minden fejezet egy hónap története, főszereplője a 18-19 éves Najn Iván, az ő nyomdában eltöltött 9 hónapját írta meg. Most, a pálya vége felé úgy gondolta, eltert egy élet, érdekes lenne megnézni, mi lett ezzel a figurával, aki jogi karra járt, akárcsak maga a szerző. Vámos beszélt életének egy rejtelmes fiókjáról, arról, hogy sokan kérnek tőle élet-halál kérdésben magánéleti tanácsot. („Értem az ő gondolkodásukat, én az egész országot félrevezettem a televízióban azzal, hogy hallgattam, ott ültem, és ugye aki hallgat, az okos...”) Az új regényben Najn Ivánból Nagy Iván lett, egy olyan figura, akihez vadidegenek fordulnak válási tanácsért. Barátai elviszik egy Basszuskulcs nevű romkocsmába, ahol valaki a születésnapját ünnepli. Nagy Iván hangmérnök, kicsi, törekeny, bemutatják egy hórihorgas filmírónak, a neve Kiss Iván, és éppen zenéről akar filmet

írni... A szerző maga is mindig nagyon szeretett volna zenéről írni; ahogy Mendelssohn mondta, mert a zene olyan bonyolult dolgokat tud elmondani, aminek elmondásához a szavak nem elég pontos eszközök. Vámos, saját bevallása szerint betegesen irigyli a zenészeket, legszívesebben sikeres karmesterként töltötte volna az életét, de hát író lett. A regény szerkezete egy hirtelen támadt ötlet alapján született meg. Ha a *Borgisz* 9 hónap története volt, ez legyen 9 évé, – gondolta, amelyben minden fejezet egy év, és mindegyik egy Beethoven szimfónián alapul. Próbálta a zenét imitálni szavakkal, nagyon jó volt vele játszazodni. A fejezeteknek 4 alfejezete van, ezek a tételek, (a 6. szimfónia 5 tételből áll). Elárulta azt is, hogy írás közben a tételeket hallgatta, – és próbált ezekhez igazodni: ha azt szeretné, hogy lassítsanak az olvasásban az olvasók, lassítani fognak, ha azt hogy gyorsítsanak, gyorsítani fognak, és lesz, amikor megállnak. Természetesen olvasás közben is lehet hallgatni a megfelelő zenét. A regény lapjain Beethoven életéről sok minden feltárul, már a könyv címe is, a *Legközelebb majd sikerül* például Beethoven idézet. Akkor mondta ezt, amikor a zenekar hamisan játszott. Néhány hamis hang nem zavarta, viszont a lendület nagyon érdekelte. Meglepő módon, ragaszkodott hozzá, hogy maga vezényeljen, s ha azt akarta, hogy halkán játsszon a zenekar, leguggolt, ha erőteljes hangzást szeretett volna elérni, hadonászni kezdett, ha fortissimo-t, fölugrott. A legfontosabb sikerét a 9. szimfóniával aratta, ennek előadásához annyi zenész kellett, hogy a legnagyobb színpadon sem fértek el. A színházterem oldalsó folyosóin is ültek, két alkarmesterrel dolgozott.

Az est második felében következtek a megdzsesszesített Beethoven zenék Sárk Péterekkel. Ráadásaként – a közönség közreműködésével – az *Örömódát* is előadták, majd az olvasók, a bemutató végeztével hosszú sorokban vártak a dedikálásra.